

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 31/1998 vp**

Hallituksen esitys pelastustoimilaiksi

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä kesäkuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen pelastustoimilaiksi (HE 76/1998 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Tarja Oksanen, sisäasiainministeriö
- OTT, kansleri Kauko Sipponen
- professori Kaarlo Tuori
- professori Veli-Pekka Viljanen..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pelastustoimilaki, joka korvaisi palo- ja pelastustoimesta annetun lain ja väestönsuojelulain.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta. Jos laki on käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2000 alusta.

Esityksen varsin yksityiskohtaisissa säätämisyjärjestysperusteluissa arvioidaan lakiehdosta

tuksesta aiheutuvia rajoituksia henkilökohtaiseen vapauteen, liikkumisvapauteen, kotirauhan suojaan ja omaisuuden suojaan sekä ehdotuksen suhdetta kuntien itsehallintoon. Esityksessä katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Asian tulkinnanvaraisuuden vuoksi on perusteluissa kuitenkin todettu, että asiasta tulisi saada perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleisiä seikkoja

Pelastustoimilakiehdotus liittyy perusoikeuksiin kahdella tavalla. Laissa säänneltäisiin toimintaa, jonka olennaisena tarkoituksena on turvata perusoikeuksia, erityisesti oikeutta elä-

mään, oikeutta omaisuuteen ja oikeutta ympäristöön. Tällaisin osin lakiehdotuksen voidaan katsoa toteuttavan hallitusmuodon 16 a §:n 1 momentissa julkiselle vallalle asetettua perusoikeuksien turvaamisvelvoitetta. Toisaalta lain toimivaltuussäännökset merkitsisivät rajoituksia perusoikeuksiin, kuten henkilökohtaiseen va-

pauteen, liikkumisvapauteen, kotirauhan suojaan, omaisuudensuojaan ja elinkeinon harjoittamisoikeuteen.

Valiokunta pitää selvänä lähtökohtana, että laista aiheutuvat perusoikeusrajoitukset yleisesti ottaen täyttävät perusoikeuden rajoittamiseen kohdistuvan hyväksyttävyyssvaatimuksen, koska ne liittyvät muiden perusoikeuksien toteuttamiseen. Tästä huolimatta niitä tulee arvioida muidenkin perusoikeusrajoitusten valtiosääntöistä sallittavuutta koskevien perusteiden kannalta.

Tarkastusvaltuudet

Lakiehdotukseen sisältyy eräitä tarkastusvaltuuksia, joita on arvioitava hallitusmuodon 8 §:n kotirauhan suojaa koskevien säännösten valossa. Pelastustoimen järjestelyjen valvomiseksi tehtävistä tarkastuksista säädetään 17 §:ssä, palotarkastuksen toimittamisesta 35 §:ssä ja onnettomuuden selvittämiseksi suoritettavista tutkimuksista 86 §:ssä. Näillä perusteilla tehtävät tarkastukset voivat säännösten sanamuodon mukaan kohdistua myös hallitusmuodossa turvatun kotirauhan piiriin. Hallitusmuodon 8 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

Lakiehdotuksen 17 §:n perusteluissa todetaan, että kyseiset tarkastukset eivät luonteensa vuoksi koskisi ihmisten asuntoja. Valiokunta yhtyy tähän käsitykseen ja pitää aiheellisena tämän rajauksen mainitsemista itse lakitekstissä. Palotarkastus on kotirauhan piiriin ulottuvana toimenpiteenä valiokunnan mielestä sillä tavoin välttämätön perusoikeuksien, kuten oikeuden elämään ja turvallisuuteen sekä omaisuudensuojan suojaamiseksi kuin hallitusmuodon 8 §:n 3 momentissa tarkoitetaan. Onnettomuustutkinnan yhteys perusoikeuksien turvaamiseen saattaa olla tätä etäisempi, mutta voidaan yleisesti arvioida onnettomuustutkinnalla ehkäistävän tulevaisuuden perusoikeusuhkia. Lisäksi onnettomuustutkinnat voivat olla välttämättömiä rikosten selvittämiseksi hallitusmuodon 8 §:n 3 momentin tarkoittamin tavoin. — Nämä tarkastus-

valtuudet eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Erityiset turvallisuusvaatimukset

Lakiehdotuksen 31 §:n 1 momentin mukaan rakennuksessa ja huoneistossa, jossa asutaan tai yövytään, on oltava riittävä määrä palovaroittimia tai suojaustasoltaan vastaavia laitteita. Laitteet on 92 §:n nojalla asennettava paikoilleen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Ehdotus rajoittaa huoneiston omistajan tai haltijan määräysvaltaa. Esityksen perustelujen mukaan säännöksestä johtuva kustannuslisäys taloutta kohti olisi noin sadan markan luokkaa. Valiokunnan käsityksen mukaan hallitusmuodon 12 §:stä ei aiheudu estettä tällaisen säännöksen sijoittamiseen tavalliseen lakiin. Säännöksen sanamuodossa on valiokunnan mielestä kuitenkin asianmukaista kytkeä palovaroittimen hankintavelvollisuus rakennuksen tai huoneiston käyttötarkoitukseen eikä siihen, asutaanko tai yövytäänkö kyseisessä tilassa tosiasiallisesti.

Nuohoojan kelpoisuus

Vastuu nuohouksen suorittamisesta siirtyy lakiehdotuksen 23 §:n mukaisesti kunnalta rakennuksen haltijalle. Kunnilla olisi eri vaihtoehtoja nuohouspalvelujen järjestämisessä. Kunta voi 38 §:n mukaan päättää järjestää nuohouspalvelut edelleen itse tai hankkia tarvittavat palvelut yksityiseltä taikka sallia rakennuksen omistajien tai haltijoiden sopia nuohouksesta yksityisen kanssa. Nuohoustoimi olisi siten ainakin osaksi normaalia elinkeinotoimintaa. Hallitusmuodon 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Perustuslakivaliokunta on tulkinnut tätä säännöstä siten, ettei elinkeinovapauden rajoittamistoimivaltaa saa delegoida lakia alemmalle säädöstasolle (esim. PeVL 15/1996 vp). Lakiehdotuksen 39 §:n nojalla nuohoojalla tai nuohoustyöstä vastaavalla henkilöllä tulee olla asetuksessa säädetty kelpoisuus. Valiokunta on aiemmin pitänyt mainitun perusoikeussäännöksen kannalta liian avoimena sellaista lakiin ehdotettua valtuutusta, jonka mukaan ministeriön pää-

töksellä olisi voitu yleisesti säätää kiinteistöarvioitsijan kelpoisuuden vähimmäisvaatimuksista; ministeriön päätöksellä voitiin kuitenkin tämentää laissa mainittavia kelpoisuusvaatimuksia (PeVL 20/1997 vp). Tätä samaa linjaa seuraten valiokunta katsoo, että 39 §:ää on täydennettävä perusluonteisin maininnoin nuohoojan kelpoisuudesta (esim. nuohoojan ammattitutkinto), jotta se voidaan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet

Lakiehdotuksen 47 § sisältää säännökset pelastustoimen johtajan hyvinkin pitkälle ulottuvista toimivaltuuksista. Ne merkitsevät huomattavia rajoituksia ainakin hallitusmuodon 6 §:ssä turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen, 7 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen, 8 §:ssä turvattuun kotirauhan suojaan ja 12 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan. Rajoitukset kuitenkin perustuvat perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviin syihin eli elämän, terveyden, omaisuuden ja ympäristön suojaamistarpeeseen. Ehdotetut toimivaltuudet ovat lisäksi käytettävissä vain ääritilanteissa: niihin saadaan turvautua palon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi, jos tilanteen hallitseminen ei ole muutoin mahdollista.

Toimivaltuuksien käyttöedellytykset on ehdotuksessa rajattu valiokunnan mielestä riittävän täsmällisesti. Yleinen hallinto-oikeudellinen suhteellisuusperiaate on lisäksi otettava huomioon rajoittavana tekijänä valtuuksien konkreettisissa käyttötilanteissa. Toimivaltuuksien käyttäminen rajautuisi lyhyeen ajanjaksoon sekä yksittäisen, jo tapahtuneen tulipalon tai muun onnettomuuden yhteyteen. Omistaja saa käyttöönsä otetusta omaisuudesta ja sille aiheutuneesta vahingosta 2 momentin perusteella täyden korvauksen kunnalta. Valiokunnan käsityksen mukaan 47 § voidaan säätää tavallisessa laissa.

Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan ja koulutukseen

Pelastustoiminnan johtajalla on lakiehdotuksen 48 §:n mukaan oikeus määrätä palo- ja onnettomuuspaikalla tai sen läheisyydessä oleva työkykyinen henkilö avustamaan pelastustoiminnassa, jos se on välttämätöntä ihmisen pelastamiseksi tai muun onnettomuuden torjumiseksi. Pelastusviranomaisella on vastaavassa tilanteessa oikeus määrätä kunnassa olevia työkykyisiä henkilöitä saapumaan viipymättä palo- tai onnettomuuspaikalle ja avustamaan pelastustoiminnassa, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista.

Tällainen avustamisvelvollisuus on valtiosääntöoikeudellisessa mielessä henkilökohtaisen vapauden rajoitus. Avustamisvelvollisuuden taustalla on kuitenkin pakottava ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä syy ja velvollisuus liittyy ajallisesti rajallisena pelkästään ääritilanteisiin. Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotettua avustamisvelvollisuutta ei voida pitää suhteettoman raskaana puuttumisena henkilökohtaiseen vapauteen, kun otetaan nimenomaan huomioon velvollisuuden taustalla olevan intressin painavuus.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeussopimus sekä kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus kieltävät pakkotyön ja muun pakollisen työn. Kiellettyä työnä ei kuitenkaan nimenomaisten sopimusmääräysten mukaan pidetä sellaista palvelusta, jota vaaditaan vaaran tai onnettomuuden uhatessa yhteiskunnan olemassaoloa tai hyvinvointia, eikä sellaista työtä tai palvelusta, joka kuuluu yleisiin kansalaisvelvollisuuksiin. Sopimuksia sovellettaessa on juuri lakiehdotuksessa tarkoitettun kaltaista avustamisvelvollisuutta onnettomuustilanteissa pidetty ongelmattomana.

Lakiehdotuksen 53 §:n perusteella sisäasiainministeriö ja lääninhallitus voivat määrätä väestönsuojelutehtävään varatun henkilön osallistumaan väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa. Säännös korvaisi nykyisen väestönsuojelulain 6 §:n 2 momentin, joka koskee väestönsuojelun joh-

to- ja muun erityishenkilöstön koulutusvelvollisuutta. Voimassa oleva säännös on ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana ennen perusoikeusuudistusta (PeVL 6/1989 vp). Valiokunta piti tätä henkilökohtaista vapautta sinänsä rajoitettavaa velvoitetta vähäisenä rajoituksena, joka koski verraten suppeaa henkilökuntaa ja oli tärkeän yleisen edun vaatima. Säännös voitiin valiokunnan mielestä säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Valiokunta huomautti erikseen, ettei väestönsuojelukoulutukseen osallistumista voida pitää hallitusmuodon 75 §:ssä säädetyn maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisenä.

Ehdotuksessa väestönsuojelukoulutukseen velvoitettujen piiri laajenee kaikkiin väestönsuojelutehtäviin varattuihin henkilöihin. Säännöksen valtiosääntöoikeudellinen ongelmallisuus liittyy juuri tähän laajennukseen, koska laista ei selvästi ilmene, ketkä kuuluvat tai voivat kuulua tähän henkilöryhmään ja miten heidät valitaan. Perusoikeuden rajoittamiseen kohdistuvan täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen johdosta lakiehdotusta on tältä osin tarkennettava, jotta se voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus

Lakiehdotuksen 56 ja 57 § koskevat väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta, joka osaksi tiukkenisi nykyiseen väestönsuojelulakiin verrattuna. Perustuslakivaliokunta on säätämisvaiheessa arvioinut voimassa olevaa sääntelyä, jonka toteuttamista se piti tärkeän yleisen edun vaatimana toimenpiteenä ja joka valiokunnan mielestä myös edisti perustuslaissa taattua hengen suojaa (PeVL 6/1989 vp). Omistajan käyttövapauden rajoituksena rakentamisvelvollisuus oli valiokunnan käsityksen mukaan luonteeltaan ja raskautuudeltaan rinnastettavissa muihin uudisrakentamisessa huomioon otettaviin, omistajan käyttövapautta rajoittaviin velvoitteisiin, minkä vuoksi tuo velvollisuus ei ollut vastoin perustuslain omaisuudensuojasäännöstä.

Pääsäännön mukaan (56 §) väestönsuoja on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen, kun kysymys on

rakennuksesta tai rakennusryhmästä, jonka kerrosala on vähintään 600 neliometriä ja jossa asutaan tai työskennellään pysyvästi. Rakennukseen muutos- tai korjaustyön yhteydessä tehtävän väestönsuojan edellytykseksi säädetään (57 §) muun muassa se, että suojan tekeminen käy päinsä ilman suuria vaikeuksia ja kohtuullisin kustannuksin. Väestönsuojan mitoitusperusteet on tarkoitus antaa asetuksella. Lakiehdotuksen 61 § koskee väestönsuojien rakenteellisia vaatimuksia, jotka nekin jäisivät tarkemmin säänneltäviksi asetuksella ja ministeriön teknisillä määräyksillä.

Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotetun sääntelyn valtiosääntöoikeudellinen ongelmallisuus on siinä, että väestönsuojan mitoitusperusteet jäävät kokonaan asetuksen varaan. Tämä merkitsee sitä, että uudisrakentamisen yhteydessä vaadittavasta väestönsuojasta aiheutuva taloudellinen rasitus riippuu aivan oleellisesti asetuksella säädetyistä perusteista. Uudisrakentamista koskevasta sääntelystä nimittäin puuttuvat laista sellaiset rajoittavat säännökset, jotka koskevat muutos- tai korjaustyöhön kytkeytyvää väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta. Esityksessä on nähtävästi ajateltu (ks. s. 44/I), että lakiehdotuksen 62 §:n mukaista helpotusten myöntämisvaltaa käytetään tapauksissa, joissa väestönsuojan rakentaminen aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia. Valiokunta katsoo, että lakiehdotuksen 56 §:ää tulee täydentää väestönsuojan suuruutta koskevin säännöksin, jotka rajoittavat asetuksenantajan harkintavaltaa. Tällöin 56 § voidaan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Rajoittavat säännökset voidaan kirjoittaa 1 momenttiin esimerkiksi väestönsuojelulain 9 §:ää vastaavasti: "... väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään."

Poikkeusolojen erityisvaltuudet

Lakiehdotuksen 65 § koskee sellaisia erityisiä toimivaltuuksia, jotka ovat pelastustoimen tehostamiseksi ja siihen varautumiseksi käytettävissä valmiuslain 2 §:ssä ja puolustustilalain

1 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Ehdotetut poikkeusolojen toimivaltuudet rajoittavat eri perusoikeuksia, nimittäin henkilökohtaista vapautta, liikkumisvapautta ja oikeutta valita asuinpaikka, kotirauhan suojaa sekä omaisuusensuojaa. Tämän lisäksi toimivaltuusluettelon kovin yleisluonteinen 6 kohta voi periaatteessa tulla merkittäväksi muidenkin perusoikeuksien kannalta. Eesityksen säätämisyjärjestysperusteissa käsitellään 65 §:n johdosta sekä hallitusmuodon 16 a §:ää että valtiosääntöoikeudellista ns. aukkot teoriaa.

Hallitusmuodon 16 a §:n 2 momentti oikeuttaa lailla säätämään perusoikeuksista sellaisia tilapäisiä poikkeuksia, jotka ovat välttämättömiä Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen samoin kuin vakavuudeltaan aseelliseen hyökkäykseen lain mukaan rinnastettavien, kansakuntaa uhkaavien poikkeusolojen aikana ja jotka ovat Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia. Jo perusoikeusuudistuksen esitöiden valossa on selvää, että kaikkia valmiuslain 2 §:n soveltamistilanteita ei voida pitää mainitussa perustuslainkohdassa tarkoitettuina poikkeusoloina, vaan nykyinen valmiuslaki (ks. erityisesti 2 §:n 4 ja 5 kohta) voi tulla sovellettavaksi jo lievemmissä kriisitilanteissa (HE 309/1993 vp, s. 76/I). Valtiosääntöoikeudellisesti oleellista lisäksi on, että ehdotuksessa poikkeusolojen erityisvaltuuksien sääntely rakentuu delegointiasetelman varaan. Ehdotuksen mukaan valtioneuvosto voidaan asetuksella oikeuttaa määräämään pykälässä lähemmin mainituista asioista, kun taas hallitusmuodon 16 a §:n 2 momentissa on mahdollistettu lailla säädettävät tilapäiset poikkeukset perusoikeuksista. Valiokunnan käsityksen mukaan on näin ollen kiistatonta, ettei lakiehdotuksen 65 §:n säätämistä voida nojata hallitusmuodon 16 a §:ään.

Valtiosääntöoikeudellinen aukkot teoria kytkeytyy perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyihin poikkeuslakeihin. Tällaista lakia voidaan valiokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan muuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jollei muuttavalla lailla laajenneta sitä poikkeusta, joka muutettavalla lailla on tehty perustuslakiin. Sellaiset kokonaisuuden kannalta

epäolennaiset lisäykset ja muutokset, jotka merkitsevät perusoikeuspoikkeuksen vähäistä laajentamista, voidaan lisäksi toteuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jos perustuslakipoikkeuksena aikanaan säädetyt kokonaisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä ei tällä tavoin muuteta toisenlaiseksi. Valiokunta on soveltanut näitä periaatteita myös silloin, kun aiemmalla lailla säädetyt perustuslakipoikkeukset siirretään uuteen lakiin kumoamalla alkupe- räinen poikkeuslaki.

Ehdotettu 65 § vastaa pääosin voimassa olevan väestönsuojelulain 32 §:ää, joka — perustuslakivaliokunnan (PeVL 10/1990 vp) myötävaikutuksella — säädettiin valmiuslain yhteydessä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä juuri aukkot teoriaa soveltaen. Saman teorian edelleen soveltamiseen tässä tapauksessa kuitenkin liittyy se periaatteellinen ongelma, että perustuslakia on vuonna 1995 muutettu asiaan varta vasten vaikuttavilta kohdiltaan perusoikeusuudistuksessa. Kysymys on paitsi yksittäisiä perusoikeuksia koskevan sääntelyn uudistumisesta, myös niiden muodostaman normikonaisuuden muuttumisesta. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa merkittävää on myös se, että poikkeusolojen erillissääntelyn sisällöllinen sallittavuus on ainakin osaksi muuttunut hallitusmuodon 16 a §:n 2 momentissa säädettyjen materiaalien luonnehdintojen vuoksi ja niin siinä ilmaistun kuin perusoikeusuudistuksessa yleisesti korostetun lailla säätämisen vaatimuksen johdosta. Valiokunnan käsityksen mukaan tällaisessa tilanteessa, jossa kaiken lisäksi on kysymys laajoista perusoikeusrajoituksista, ei ole mahdollista tukeutua aukkot teoriaan lain 65 §:n säätämiseksi tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Valiokunta ei pidä suotavana, että pelastustoimilaki pyrittäisiin säätämään 65 §:n takia perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Asianmukaisinta on tässä vaiheessa poistaa lakiehdotuksesta 65 § (ja siihen liittyvät säännökset, kuten 76 §) ja kytkeä pelastustointa poikkeusoloissa koskevan säännösten jatkovalmistelu valmiuslainsäädännön tarkistamisen yhteyteen. Tätä lainsäädäntöhanketta, joka on ollut vireillä oikeusministe-

riössä jo kaksi vuotta, on valiokunnan mielestä syytä kiirehtiä perusoikeusuudistuksesta johtuvin perustein.

Norminantovaltuus

Sisäasiainministeriöllä on lakiehdotuksen 88 §:n mukaan valta antaa määräyksiä erinäisistä pykälässä mainituista asioista. Perustuslakivaliokunta on viimeaikaisessa käytännössään korostanut lainsäädäntövallan delegeoimisen tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimusta. Valiokunnan käytännön valossa ongelmallisimpana kohtana 88 §:ssä voidaan pitää ministeriölle ehdotettua valtuutta antaa määräyksiä 8 §:ssä tarkoitetusta omatoimisesta varautumisesta. Kyseisessä 8 §:ssä varautumisvelvollisuuden perusteet on säännelty niin väljästi, että ministeriön norminantovallan ei voi katsoa täyttävän vaatimusta delegeoinnin tarkkarajaisuudesta ja täsmällisyydestä. Tämän näkökohdan merkitys korostuu sen

vuoksi, että varautumisvelvollisuus koskee pääosin yksityisiä henkilöitä ja yhteisöjä. Tältä osin lakiehdotuksen norminantovaltuutta (tai varautumisvelvollisuutta 8 §:ssä) onkin täsmennettävä merkittävästi, jotta 88 § voidaan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. — Lisäksi norminantovaltuudessa on otettava huomioon, mitä 39 §:stä on edellä todettu.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jos valiokunnan 39 ja 53 §:stä sekä 56 §:n 1 momentista samoin kuin 65 ja 88 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäsen. Tuija Brax /vihr
Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Juha Korkea-aho /kesk
Valto Koski /sd

Heikki Koskinen /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl
Reino Ojala /sd.